

Voorstel voor een richtlijn van het Europees Parlement en de Raad betreffende maatregelen tot veiligstelling van de aardgasvoorziening

(2002/C 331 E/41)

(Voor de EER relevante tekst)

COM(2002) 488 def. — 2002/0220(COD)

*(Door de Commissie ingediend op 11 september 2002)***TOELICHTING****1. Achtergrond****1.1. Voltooiing van de interne markt voor energie**

De Europese Unie gaat gestaag vooruit naar de voltooiing van de interne markt voor gas en elektriciteit. In feite is de EU bezig met het creëren van de grootste, geïntegreerde en meest open regionale markt voor elektriciteit en gas ter wereld. Zoals aangetoond in het Groenboek „Op weg naar een Europese strategie voor een continue energievoorziening” (COM(2000) 769) zal deze marktintegratie bijdragen tot voorzieningszekerheid, op voorwaarde echter dat markten werkelijk geïntegreerd zijn. De Europese Raad in Barcelona op 15-16 maart 2002 benadrukte derhalve het belang van invloedrijke en geïntegreerde energienetwerken als de ruggengraat van de interne markt en als een belangrijke eerste vereiste voor het verbinden van de Europese economieën.

Echter, marktopening en voldoende materiële verbinding van de markten zijn op zichzelf geen waarborg van een doorzichtige markt gebaseerd op een veilige gasvoorziening van bronnen binnen en buiten de EU. Het is daarom belangrijk dat de huidige ingrijpende veranderingen in de markt en de overgang naar een volledig open interne energiemarkt aangevuld worden met van een transparant en ondubbelzinnig nieuw beleid dat het algemene kader alsmede duidelijke taken en verantwoordelijkheden van de verschillende spelers op de markt met betrekking tot de voorzieningszekerheid binnen de nieuwe marktcontext bepaalt.

Ten einde de voortdurende goede werking van de interne markt voor gas te waarborgen, is het eveneens belangrijk te waarborgen dat geschikte maatregelen ten uitvoer worden gelegd om een buitengewone voorzieningssituatie aan te pakken.

1.2. Toenemend belang van gas en verwachte stijgende afhankelijkheid van invoer

Aardgas wordt een steeds belangrijker energiebron in de energiemix van de EU. In 2000 nam aardgas ongeveer 24 % van de totale primaire energievoorziening voor zijn rekening, vergeleken met 16 % in 1985 en minder dan 2 % in 1960. De gestage groei gaat door, zelfs in tijden van lage economische groei. In 2001 steeg het West-Europese gasverbruik met 2,5 % met name als gevolg van een aanzienlijke stijging van het aantal huishoudelijke afnemers en van het feit dat er meer gas werd gebruikt voor elektriciteitsopwekking.

Aardgas heeft zijn positie als de voorkeursbrandstof in de elektriciteitsopwekking in de EU behouden. Sinds 1995 heeft de gasgestookte elektriciteitsopwekking elk jaar 50-60 % van de nieuwe investeringen in de elektriciteitsopwekking in de EU vertegenwoordigd. De opvallendste ontwikkeling van de laatste tien jaar was het toenemende aandeel van gecombineerde gasturbinecycli (CCGTs) ten gevolge van een combinatie van verandering van het standpunt van de EG inzake gasgestookte elektriciteitsopwekking in het begin van de jaren 1990, technologische vooruitgang en relatief concurrerende overwegingen met betrekking tot gas en het milieu.

De vraag in de EU naar gas en elektriciteit zal naar verwachting in de komende twintig jaar aanzienlijk stijgen. De vraag naar gas en elektriciteit in de EU zal naar verwachting vóór 2020 met meer dan 40 % stijgen en een marktaandeel van gas in de energievoorziening in de EU van maximaal ongeveer 30 % is realistisch. De belangrijkste drijvende kracht achter de groei van de vraag naar gas is de elektriciteitsopwekking. Tweederde van de stijging van de vraag naar gas wordt verwacht van gasgestookte elektriciteitsopwekking en warmtekracht-koppeling. De toenemende afhankelijkheid van gas in de elektriciteitsopwekking werpt een aantal vragen op met betrekking tot de toenemende onderlinge afhankelijkheid tussen de twee sectoren, met name met betrekking tot de voorzieningszekerheid.

Europa bevindt zich echter in een relatief gunstige positie met betrekking tot de gasvoorziening met belangrijke eigen gasreserves en 70-80 % van de mondiale gasreserves binnen het economische bereik van de Europese markt. Wanneer de Gasrichtlijn van de EU later dit jaar ten uitvoer wordt gelegd, wordt Noorwegen een volledig geïntegreerd deel van de interne markt voor gas. Gezamenlijke gasproductie van de EU en de EER zal naar verwachting in de komende tien jaar stijgen gebaseerd op aangetoonde en additioneel ontdekte gasreserves. In 2010 zal de markt voor gas van de EU en de EER naar verwachting voor maximaal 25-30 % afhankelijk zijn van invoer. Een grotere interne markt met de 10 Midden- en Oost-Europese kandidaat-landen zal naar verwachting in 2010 voor 35-40 % afhankelijk zijn van invoer.

Verdere gasreserves van de EU en de EER kunnen vóór 2010 geëxploiteerd worden, hetgeen de gasproductieniveaus in de EU en de EER kan ondersteunen en daarmee een aanzienlijke toename van de afhankelijkheid van gasinvoer in de EU en de EER kan vertragen. Echter, afhankelijk van de verwachte snelle stijging van de vraag naar gas gecombineerd met een verwachte geleidelijke stabilisering en daling van de binnenlandse gasproductie in de EU en de EER op enig moment, zullen de EU en de EER op de langere termijn naar verwachting steeds sterker afhankelijk worden van ingevoerd gas. Gebaseerd op de huidige prognose van de vraag door Eurogas en de Commissie en de prognose van de productie door de Internationale Vereniging van Olie- en Gasproducenten (OGP) voor de EU en Noorwegen, zou het niveau van invoerafhankelijkheid van de EU15 en de EER in 2020 bijna 60 % kunnen bereiken. Voor de EU25 en de EER zou het niveau in 2020 op 65 % kunnen komen. Volgens recent onderzoek door de OGP kunnen deze niveaus echter lager zijn wanneer vergunning wordt verleend voor de ontwikkeling van mogelijk haussepotentieel van bronnen met inbegrip van „niet-ontdekt potentieel” en in het licht van de juiste economische voorwaarden.

Aan de andere kant zou echter de afhankelijkheid van invoer van de EU als zodanig (d.w.z. zonder Noorwegen) aanzienlijk hoger zijn en mogelijk zelfs in 2020 voor de EU15 driekwart zijn.

Afhankelijkheid van invoer verschilt aanzienlijk tussen de lidstaten. Een aantal lidstaten van de EU is reeds volledig afhankelijk van invoer terwijl voor andere lidstaten de afhankelijkheid tot dicht bij de 100 % zal stijgen.

Tegen deze achtergrond worden de voorzieningszekerheid en Europa's continue mogelijkheid om voldoende gas te verkrijgen een prioriteit. Zekerheid en continuïteit van de gasvoorziening zijn met name cruciaal in de sector van de elektriciteitsopwekking. De kosten van een ontoereikende voorzieningszekerheid kunnen heel aanzienlijk zijn voor de moderne maatschappij zoals de crisis in de elektriciteitsvoorziening in Californië heeft bewezen. De kosten voor de maatschappij van de stroomuitval in Californië in januari 2001 worden geschat op 42 miljard USD of ongeveer 3,4 % van het BBP van Californië.

Continuïteit van de gasvoorziening is ook essentieel voor andere categorieën afnemers, met name kleine afnemers die niet op een andere brandstof kunnen omschakelen zoals veel grote industriële afnemers, die met name de mogelijkheid hebben om de gasvoorziening te onderbreken en om te schakelen op olievoorraden.

In het Groenboek „Op weg naar een Europese strategie voor een continue energievoorziening” (COM(2000) 769) wordt derhalve voorgesteld dat de Europese Unie, ten einde het beleid van brandstofvoorraden te verruimen en te vernieuwen, „de mogelijkheid kan overwegen de voorraadregeling [voor olie] uit te breiden tot aardgas . . . De Unie moet ervoor waken al te kwetsbaar te worden door een te grote afhankelijkheid van externe aanvoer.”

In haar Mededeling „De zekerheid van de gasvoorziening in de Europese Unie” (COM(1999) 571 def.) maakte de Commissie bekend dat ze regelmatig verslag zal uitbrengen aan de Raad en het Europees Parlement over kwesties betreffende de zekerheid van de gasvoorziening in de EU en indien nodig zal de Commissie „voorstellen doen om de zekerheid van de gasvoorziening in de Europese Unie te versterken en het gemeenschappelijk kader voor de zekerheid van de gasvoorziening verder te ontwikkelen”.

1.3. De interne markt voor aardgas van de EU en voorzieningszekerheid

De voltooiing van de interne markt voor aardgas in de Europese Unie en het waarborgen van voorzieningszekerheid zijn vergelijkbare doelstellingen. Het is duidelijk dat een goede werking van de interne markt voor gas afhankelijk is van een voldoende niveau van zekerheid van de gasvoorziening uit diverse bronnen. Om die reden wordt de interne markt voor gas in de EU voor een groot deel verwezenlijkt via maatregelen die de zekerheid van de gasvoorziening in de nieuwe markt moeten waarborgen.

Richtlijn 98/30/EG van het Europees Parlement en de Raad van 22 juni 1998 betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markt voor aardgas⁽¹⁾ heeft een aantal zeer belangrijke bijdragen geleverd aan de totstandbrenging van een interne markt voor gas. In de richtlijn wordt het belang van voorzieningszekerheid voor de interne markt uitdrukkelijk onderkend. Zij biedt de lidstaten bijgevolg de mogelijkheid aardgasbedrijven openbare dienstverplichtingen met betrekking tot de zekerheid van de voorziening op te leggen.

De oprichting en ontwikkeling van een interne markt voor aardgas maakt lidstaten onvermijdelijk steeds meer onderling afhankelijk met betrekking tot kwesties van voorzieningszekerheid. Ten gevolge hiervan kan het verzuim om geschikte maatregelen in een lidstaat aan te nemen ernstige gevolgen hebben met betrekking tot de werking van de interne markt in de gehele Europese Unie. Ten einde de correcte werking van de interne markt te waarborgen, is het daarom van essentieel belang een minimaal niveau van harmonisering met betrekking tot het beleid van zekerheid van de gasvoorziening in elke lidstaat vast te stellen om marktverstoringen te voorkomen en ervoor te zorgen dat de interne markt voor gas goed functioneert op basis van gelijke voorwaarden voor alle deelnemers.

De liquiditeit vormt een onmisbaar element voor een correcte werking van de interne markt voor gas in de EU. Met maatregelen gericht op het verhogen van liquiditeit, zoals spotmarkten, stimulerende maatregelen voor nieuwe gasleveringen van binnenlandse en buitenlandse bronnen en niet-discriminerende procedures voor vergunningen voor het bouwen van opslag- en LNG-installaties, moet onder andere volledig rekening worden gehouden bij het beleid van voorzieningszekerheid in een concurrerende markt.

2. De veranderende Europese markt voor gas — duidelijke regels voor voorzieningszekerheid zijn belangrijk als integrerend onderdeel van de interne markt

Gedurende de afgelopen veertig jaar heeft de Europese gasindustrie de voorzieningszekerheid in een gestaag groeiende Europese markt voor gas succesvol in stand kunnen houden. De laatste jaren verandert de Europese markt voor gas echter snel en de rol van traditionele partijen op de markt verandert ook.

Tot dusver was de taak van het plannen en ontwikkelen van het gasnetwerk ten einde te voldoen aan zekerheidsdoelstellingen voor gas (zoals de gasindustrie het zelf vaak omschreef) relatief simpel aangezien de belangrijkste leveranciers alle infrastructuureisen, gasvoorziening en de vraagportefeuille, informatie en andere noodzakelijke instrumenten controleerden om deze planning uit te kunnen voeren. Bovendien was directe overheidsbemoeienis minder nodig omdat de nationale gasbedrijven die verantwoordelijk waren voor de voorzieningszekerheid in veel gevallen geheel of gedeeltelijk in het bezit van de overheid waren. Weinig lidstaten zijn tot nu toe dan ook betrokken geweest bij het uitstippelen van beleidslijnen om de continue levering van aardgas veilig te stellen.

In de nieuwe geliberaliseerde markt voor gas zal echter niet een enkele speler per definitie de volledige verantwoordelijkheid dragen voor de zekerheid van de gasvoorziening op nationaal niveau op de korte en lange termijn, aangezien de industrie zich herstructureert, nationale markten integreren, nieuwe deelnemers verschijnen en de mededinging zich ontwikkelt. Terwijl de zekerheid van de gasvoorziening volledig deel uitmaakt van de interne markt voor gas, moeten beleid en procedures inzake voorzieningszekerheid worden herzien en geformaliseerd in deze nieuwe context, die andere voorwaarden stelt. In een concurrerende markt is het niet evident dat gasleveranciers strategische prioriteit geven aan voorzieningszekerheid. De belangrijkste doelstelling en de rol van gasbedrijven veranderen en ze worden concurrerend. Het tot stand brengen van voorzieningszekerheid kan derhalve niet aan de industrie alleen worden overgelaten en de lidstaten zijn verplicht te waarborgen dat alle spelers op de markt minimale maatregelen nemen met betrekking tot voorzieningszekerheid. Bovendien kunnen veiligheidsmaatregelen een kostbare taak zijn en is het perfect denkbaar dat sommige operatoren deze maatregelen zouden veronachtzamen om hun kosten te drukken, indien er geen overeenstemming bestaat over toe te passen minimumnormen.

De goedkeuring door de lidstaten van maatregelen waarmee de industrie verzocht wordt om aan bepaalde minimumnormen te voldoen vormt derhalve een belangrijk integrerend deel van de openstelling van de markt. De totstandkoming van een interne markt betekent niet alleen dat afnemers de vrijheid van keuze krijgen, doch houdt ook de waarborg in dat de markt een hoog niveau van openbare dienstverlening biedt, waarvan de voorzieningszekerheid het belangrijkste is. In de bestaande aardgasrichtlijn (98/30/EG) wordt dan ook het recht van de lidstaten erkend om de voorzieningszekerheid als een openbare dienstverlening te beschouwen. Bepalingen aangaande voorzieningszekerheid zijn geen gevolg van de invoering van de interne markt, doch vormen een essentieel onderdeel daarvan. Zonder een gemeenschappelijk kader waarbij geharmoniseerde minimumnormen worden ingevoerd met betrekking tot de verplichtingen inzake de voorzieningszekerheid, bestaat er een reëel gevaar op verstoring van de markt.

⁽¹⁾ PB L 204 van 21.7.1998, blz. 1.

Voorzieningszekerheid en mededinging zijn verenigbare doelstellingen en de zekerheid van gas kan worden verhoogd in de interne markt voor gas in de EU wanneer bedrijven in samenwerking met de verantwoordelijke autoriteiten het goed plannen. Een voldoende en geschikt niveau van voorzieningszekerheid zal bijdragen tot een correcte werking van de interne markt. De overgang naar de nieuwe marktregeling is met name bijzonder belangrijk met betrekking tot het duidelijk omschrijven van de nieuwe regels en het op operationeel gebied waarborgen van een continu hoog niveau van zekerheid van de gasvoorziening.

Overeenkomstig artikel 24 van Richtlijn 98/30/EG betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markt voor aardgas kunnen lidstaten de nodige vrijwaringsmaatregelen treffen in het geval van een plotselinge crisis op de energiemarkt. Die maatregelen moeten echter de werking van de interne markt zo min mogelijk verstoren en de mededinging zo min mogelijk beperken. De andere lidstaten en de Commissie moeten van de getroffen maatregelen in kennis worden gesteld, waarna de Commissie kan besluiten dat de betrokken lidstaat deze maatregelen moet aanpassen of intrekken, wanneer zij de mededinging of de handel verstoren op een wijze die strijdig is met het gemeenschappelijk belang. De lidstaten dienen deze maatregelen aan te vullen door minimale acties vast te stellen, die verenigbaar moeten zijn met de eisen van de interne markt.

Er bestaat dus veeleer de duidelijke behoefte dat deze noodmaatregelen vooraf worden gedefinieerd en overeengekomen, dan dat de lidstaten deze gaan uitwerken wanneer er een plotselinge crisis ontstaat.

De Europese gasindustrie met inbegrip van GTE (de Europese vereniging van netbeheerders) en Eurogas hebben de nadruk gelegd op de behoefte aan de omschrijving van duidelijke taken en verantwoordelijkheden van de individuele spelers op de markt met betrekking tot voorzieningszekerheid⁽¹⁾. In een snel veranderende markt is het uiterst belangrijk dat elke onzekerheid met betrekking tot de verantwoordelijkheden op het gebied van de voorzieningszekerheid wordt vermeden. Gebrek aan duidelijkheid met betrekking tot de voorzieningszekerheid zal op zichzelf het risico van een crisis in de voorziening verhogen.

De primaire verantwoordelijkheid voor een algemene omschrijving van deze duidelijke taken en verantwoordelijkheden binnen het nieuwe wetgevende, regulerende en markt kader van de interne markt ligt bij de lidstaten.

Terwijl de operationele verantwoordelijkheid bij de gasindustrie moet blijven, hebben de regeringen van de lidstaten en de Gemeenschap in dit verband derhalve een belangrijke coördinerende en ondersteunende taak. Het is de taak van de regering te waarborgen dat de markt efficiënt werkt en de juiste signalen geeft ten einde de deelnemers te ondersteunen bij het interpreteren en beheersen van verandering en het handhaven van het geschikte niveau van voorzieningszekerheid. De taak van de Gemeenschap is het bewaken van de tenuitvoerlegging van het nieuwe beleid inzake voorzieningszekerheid en het waarborgen van de verenigbaarheid ervan met de eisen van een goede werking van de interne markt.

De vijfde vergadering in februari 2002 van het Europees Regelgevend Forum voor Gas, dat de Commissie, nationale regelgevende autoriteiten, lidstaten en alle relevante belanghebbenden in de markt voor gas bijeenbrengt, bereikte overeenstemming over een aantal aanbevelingen voor „Richtsnoeren voor Goede Praktijken” met betrekking tot toegang van derden. De richtsnoeren bevatten een aantal initiële elementen gericht op het verduidelijken van de taken en verantwoordelijkheden van de belangrijkste partijen in het transport van gas, met name de netbeheerders (TSO's) en netwerkgebruikers. Bovendien kwam het Forum overeen dat⁽²⁾:

„Binnen de nieuwe regulerende en markt omgeving van de interne markt voor gas gekenmerkt door een groot aantal spelers op de markt en scheiding van geïntegreerde gasbedrijven, de voorzieningszekerheid niet langer de verantwoordelijkheid van een enkele partij kan zijn.

Een nieuwe reeks verantwoordelijkheden met betrekking tot voorzieningszekerheid en planning van de infrastructuur tussen overheidsinstanties en de verschillende spelers op de markt met inbegrip van expediteurs en TSO's moet derhalve worden vastgelegd ten einde zekerheid in dit opzicht te waarborgen. Verplichtingen moeten duidelijk aan de verschillende spelers worden toegewezen en deze moeten geschikt zijn voor hun taak.

In dit opzicht hebben de lidstaten een taak in het definiëren van productienormen met betrekking tot voorzieningszekerheid in het kader van het overheidsbeleid. In dit kader kan het aan de markt en de industrie worden overgelaten om de efficiëntste oplossingen te ontwikkelen ten einde te voldoen aan de overeengekomen productie.”

⁽¹⁾ GTE i.a. in „GTE Standpuntnota”, 15 juni 2001. Eurogas i.a. in „Antwoord van Eurogas op het strategieboek van de DG Energie en Vervoer”, 19 maart 2001.

⁽²⁾ „Conclusies van de 5de vergadering van het Europees Gas Regulatory Forum, Madrid, 7-8 februari 2002”.

De zekerheid van de gasvoorziening is echter niet alleen een kwestie van het dagelijks in evenwicht houden van vraag en aanbod in een concurrerende markt. Er is ook een strategisch aspect op de lange termijn.

Met het oog op het bovenstaande en met het oog op de overgang naar een volledig operationele en geïntegreerde markt voor gas, moeten de lidstaten derhalve, met betrekking tot de kenmerken en structuren van de markt voor gas, controleren en waarborgen dat het beleid van zekerheid van de gasvoorziening wordt aangepast aan de nieuwe marktomgeving en correct wordt vertaald naar duidelijke taken, operationele verantwoordelijkheden, veiligheidscriteria en noodprocedures voor alle betrokken deelnemers in de gasector binnen het nieuwe regelgevingskader. Dit is ook belangrijk ten einde te vermijden dat verschillende benaderingen van de voorzieningszekerheid een belemmering worden voor toegang en grensoverschrijdende handel en dus voor de voltooiing en goede werking van de interne gasmarkt. Het is echter van even groot belang ervoor te zorgen dat het nieuwe regelgevingskader en de nieuwe procedures op zodanige wijze worden geïmplementeerd dat bedrijven met een klein marktaandeel en nieuwkomers op de markt daarvan niet teveel hinder ondervinden.

3. Het belang van opslag

Gasproductie en transport over lange afstanden is kapitaalintensief. Ten gevolge van een veel lagere energiedichtheid voor gas dan, bijvoorbeeld, voor olie zijn de kosten van gastransport per energie-eenheid veel hoger voor gas dan voor olie en vertegenwoordigen een zeer aanzienlijk deel van de totale eindverbruikersprijs voor gas. In de praktijk wordt derhalve het grootste deel van de productie van ver verwijderde velden en de gastransportleidingen over lange afstand geëxploiteerd met hoge gebruikssnelheden en een relatief constante stroom. Aangezien de vraag naar gas gedurende het jaar echter aanzienlijk fluctueert, is er een belangrijk verschil tussen vraag- en aanbodprofielen.

Voor optimale resultaten worden dus gasopslaginstallaties (in uitgeputte ondergrondse velden, waterhoudende lagen of zoutmijnen of in bovengrondse LNG-piekvereffeningsinstallaties) gebruikt, bij voorkeur dichtbij vraagcentra, ten einde het onvermijdelijke gebrek aan evenwicht tussen vraag en aanbod op te heffen en daarbij de eenheidskosten van de gasvoorziening te verlagen. Indien er helemaal geen gasopslag zou zijn, dan zouden zowel productie als transportcapaciteit zodanig ontworpen moeten worden dat ze aan de dagelijkse piekbehoefte kunnen voldoen en zou er dus meestal sprake zijn van een aanzienlijke overcapaciteit.

Ondergrondse gasopslag speelt derhalve een belangrijke rol in de gasvoorziening in de EU zowel onder normale operationele omstandigheden als in het geval van noodsituaties in de voorziening en er zijn economische en strategische redenen waarom gasopslag dicht bij de markt gelegen zou moeten zijn. Gasbedrijven proberen dus, voor zover geologie en economie het toestaan, opslaginstallaties zo goed mogelijk te spreiden en deze zo dicht mogelijk bij grote vraagcentra op te richten, d.w.z. bij voorkeur niet te ver verwijderd van grote steden.

Ondergrondse opslag dient derhalve diverse functies waaronder:

- strategische reserve voor voorzieningszekerheid in het geval van onderbreking (met name gebruikt in lidstaten die in hoge mate afhankelijk zijn van gasinvoer van buiten de EU);
- seizoensgebonden load balancing ten einde aan de piekvraag te voldoen (tijdens voorjaar en zomer wordt gas in de opslag gepompt en gewoonlijk van oktober/november tot februari/maart afgenomen);
- het bereiken van dagelijks evenwicht;
- arbitrage van gasprijzen, d.w.z. commerciële optimalisering van schommelingen in de gasprijzen, bijvoorbeeld in perioden van herberekening van de gasprijzen (bijvoorbeeld aan het begin van het kwartaal) en meer algemeen als een commercieel instrument in geliberaliseerde markten (met name in het VK). Aangezien gasprijzen in een concurrerende gasmarkt naar verwachting in toenemende mate vraag en aanbod van gas weergeven, kunnen nieuwe patronen van prijschommelingen en instabiliteit worden verwacht. Onder deze omstandigheden moet worden verwacht dat in het geval van hoge prijzen gas uit opslag wordt gebruikt waarmee instabiliteit wordt beperkt.

- volledige optimalisering van het systeem met inbegrip van het vergemakkelijken van swaps;
- transmissieondersteuning zoals het verlichten van plaatselijke capaciteitsbeperkingen of kritieke drukdrempels.

Hoewel er aanpassingen op de korte termijn kunnen zijn met betrekking tot de eisen van opslag en de wens van de spelers op de markt om de kosten van gasopslag te dragen, wordt algemeen verwacht dat de beschikbaarheid van opslaginstallaties na verloop van tijd steeds belangrijker wordt ten gevolge van de groeiende vraag naar gas en de afhankelijkheid van invoer in de EU en dus de behoefte aan extra opslag ten behoeve van de voorzieningszekerheid. Bovendien zal er een extra behoefte aan opslag ontstaan voor load balancing en ten gevolge van de stijgende afhankelijkheid van invoer en van de relatieve afnemende flexibiliteit van de binnenlandse productie.

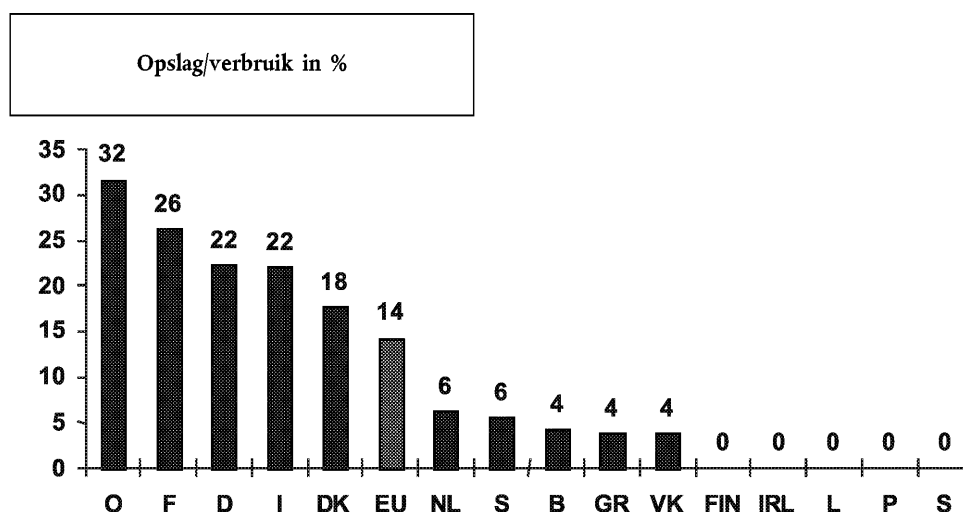
De beschikbaarheid van opslag en equivalente alternatieve flexibiliteitsmechanismen als een geïntegreerd deel van het totale gasvoorzieningssysteem is doorslaggevend voor een efficiënte exploitatie van het gassysteem. Het verschaffen van niet-discriminerende toegang door derden tot opslag is derhalve zowel voor de werking van de interne markt als om redenen van voorzieningszekerheid essentieel. Gebaseerd op ervaringen welke werden opgedaan in andere delen van de wereld, kan bovendien worden verwacht dat de ontwikkeling van de interne markt nieuwe commerciële kansen biedt aan eigenaren van opslaginstallaties. Het is dus belangrijk dat de Europese Unie bereid is de uitdagingen aan te nemen, die dit met zich meebrengt met betrekking tot het waarborgen van voldoende ontwikkeling en beschikbaarheid van opslag.

De Gemeenschap moet derhalve ook een hoge prioriteit geven aan het ondersteunen van de ontwikkeling van overeenkomstig het TEN-Energieprogramma geschikte gasopslag.

De ontwikkeling van een volledig operationele en liquide interne markt voor gas met zich geleidelijk ontwikkelende spotmarkten zal bijdragen tot voorzieningszekerheid. Zekerheidsprogramma's en eisen van gasopslag op nationaal niveau moeten aangepast zijn aan de ontwikkeling van een concurrerende interne markt voor gas en deze niet belemmeren maar steunen. In dit opzicht is niet-discriminerende toegang tot opslag bijzonder belangrijk.

Gemengd beeld met betrekking tot opslageisen op lidstaatniveau

De onderstaande grafiek toont de omvang van de opslag in procenten van het jaarlijkse gasverbruik.

De grafiek illustreert duidelijk aan hoe verschillend het relatieve belang van ondergrondse gasopslag in de diverse lidstaten is, en dat er in een aantal lidstaten in het geheel geen opslag is. Gemiddeld is de capaciteit van gasopslag in de EU gelijk aan ongeveer 50 dagen gasverbruik (of 14 % van het totale verbruik). Oostenrijk heeft een opslag gelijk aan 115 dagen van de gemiddelde vraag naar gas, Frankrijk voor 95 dagen, Duitsland en Italië voor ongeveer 80 dagen en Denemarken voor ongeveer 65 dagen. Het VK, Griekenland, België, Spanje en Nederland hebben een opslag gelijk aan ongeveer 10-20 dagen van het gemiddelde gasverbruik terwijl de overige lidstaten geen opslagcapaciteit hebben. In een aantal lidstaten zijn de voor de bouw van nieuwe ondergrondse opslaginstallaties voor gas beschikbare geologische locaties beperkt of niet aanwezig. Een aantal lidstaten rekent dus op andere lidstaten voor opslag of ondersteuning. In de regel is het niet optimaal — maar het kan noodzakelijk zijn — om in een opslagbehoefte in een specifiek gebied te voorzien met ver verwijderde opslaginstallaties. Met het oog op het versterken van de interne solidariteit in de EU en de samenwerking met externe leveranciers kunnen er bepaalde projecten van gemeenschappelijk belang zijn met betrekking tot de ontwikkeling van opslag in Europa die nader onderzocht moeten worden.

4. Het belang van contracten met een lange looptijd en van de markten voor vloeibaar gas

Take-or-pay-contracten met een lange looptijd hebben een belangrijke rol gespeeld bij het opbouwen en ontwikkelen van de Europese gasmarkt. Met name in het verleden werden investeringen in de gasvoorzieningsindustrie doorgaans ondersteund door het sluiten van contracten met een lange looptijd door Europese gasbedrijven. Contracten met een lange looptijd leveren een belangrijk element van stabiliteit voor externe leveranciers en versterken hun vermogen om verder te gaan met de ontwikkeling van grootschalige kapitaalintensieve projecten voor de levering van gas. Contracten met een lange looptijd vergemakkelijken ook de diversifiëring op middellange termijn van de gasvoorziening in de EU, helpen nieuwe bronnen van gas naar de markt te brengen en versterken derhalve de mededinging aan de aanbodzijde.

De Commissie is van mening dat de door de interne energiemarkt gedicteerde voorwaarden ervoor zullen zorgen dat dergelijke contracten zullen blijven bestaan en de zekerheid van de voorziening binnen de interne gasmarkt adequaat zullen blijven versterken. Het is namelijk duidelijk dat gasbedrijven uit de EU in een concurrerende markt voor het dekken van hun behoeften als onderdeel van hun totale contractenportefeuille dergelijke leveringscontracten zullen blijven sluiten.

Gezien het belang van langlopende contracten voor de zekerheid van de voorziening van de EU-gasmarkt — dergelijke contracten zullen waarschijnlijk noodzakelijk blijven ter ondersteuning van de financiering van belangrijke nieuwe gasvoorzieningsprojecten zoals de ontwikkeling van het Stockman-gasveld — verdient het echter aanbeveling te zorgen voor een vangnet voor het weinig waarschijnlijke geval, dat hoe dan ook niet te voorzien is, dat er een tekort aan dit soort contracten komt. Het is echter even belangrijk dat het bestaan van langlopende contracten de concurrentie niet belemmert, hetzij doordat daarin specifieke beperkende voorwaarden worden opgenomen, hetzij doordat als gevolg daarvan markten worden afgegrensd. Voorts is het van belang dat langlopende Take-or-pay-contracten worden ontwikkeld die afgestemd worden op de nieuwe marktsituatie in de gassector.

Anderzijds moet ervoor worden gezorgd dat de voorziening met vloeibaar gas voldoende wordt ontwikkeld om de interne gasmarkt in staat te stellen correct en op concurrerende basis te functioneren en ook dat de voorwaarden worden geschapen voor het opbouwen van een evenwichtige contractenportefeuille door de gasbedrijven.

Dit houdt niet alleen in dat in de hele EU spotmarkten voor gas moeten worden ontwikkeld — om zo producenten, leveranciers en afnemers die op langetermijnbasis gas hebben verkocht resp. gekocht de zekerheid te bieden dat zij dat gas tegen de geldende spotprijs kunnen verkopen wanneer zij er niet in slagen dit gas rechtstreeks op de markt af te zetten — maar ook dat indien nodig door de lidstaten gasafzetprogramma's moeten worden vastgesteld.

In de afgelopen jaren zijn aanzienlijke vorderingen gemaakt met de ontwikkeling van de voorziening met vloeibaar gas, met name in het Verenigd Koninkrijk en Noordwest-Europa, waar handelsknooppunten reeds functioneren of worden opgezet. In sommige landen zijn gasafzetprogramma's ingevoerd die ertoe hebben bijgedragen dat zich nieuwe spelers op de markt hebben aangediend. Voorts hebben door de Commissie op grond van de concurrentiewetgeving in de gassector aangespannen zaken, zoals de GFU-zaak, het marktaandeel van vloeibaar gas verder opgedreven. De Commissie is ervan overtuigd dat dit proces zal en moet doorgaan. Toch moet ook hier voor een vangnet worden gezorgd voor het geval de gewenste ontwikkelingen uitblijven.

5. Bestaand beleid van voorzieningszekerheid op het niveau van de lidstaten

Het is belangrijk op te merken dat de situatie van de gasvoorziening aanzienlijk verschilt tussen de lidstaten aangezien natuurlijke bronnen, geologische omstandigheden en marktomstandigheden verschillen. De voorzieningssituaties van de lidstaten verschillen aanzienlijk op het gebied van beschikbaarheid van binnenlandse gasproductie, het belang van gas in het totale energie-evenwicht, afhankelijkheid van externe gasvoorziening, beschikbaarheid van ondergrondse opslag, de mate waarin de netten onderling gekoppeld zijn, enzovoort.

De lidstaten en hun gasindustrie behandelen dus ook de voorzieningszekerheid op verschillende manieren afhankelijk van hun individuele omstandigheden, marktkenmerken en beschikbare technische opties en de relatieve kosten ervan.

Gezien deze verschillende situaties gebruikt de Europese gasindustrie verschillende combinaties van instrumenten en procedures aan vraag- en aanbodzijde ten einde te reageren op moeilijkheden van voorzieningszekerheid op korte termijn. Deze omvatten flexibiliteit van systeem en aanbod; opslag en afnemers bij wie de leveranties eventueel kunnen worden onderbroken. Met de reeks beschikbare installaties kunnen gasbedrijven waarborgen dat de vraag naar en het aanbod van gas op elk moment met elkaar in overeenstemming zijn, d.w.z. seizoengericht en dagelijks, en dat noodsituaties kunnen worden aangepakt.

Ten einde aan de vraag van afnemers te voldoen, moet het gasvoorzieningsstelsel zodanig worden ontworpen dat het kan voldoen aan de gecombineerde, totale piekvraag. Gasvoorzieningsstelsels zijn vaak ontwikkeld om aan de piekvraag van de koudste dag te kunnen voldoen, die volgens de statistieken bijvoorbeeld eenmaal in de 20 jaar voorkomt en de koudste winter, die volgens de statistieken eenmaal in de 50 jaar voorkomt.

Een aantal lidstaten en grote gasbedrijven heeft op de een of andere manier voorwaarden opgesteld waaraan bestaande en nieuwe deelnemers in de markt met betrekking tot de voorzieningszekerheid of de beschikbaarheid van opslag moeten voldoen:

- In Italië, bijvoorbeeld, moeten nieuwe deelnemers die niet-EU gas op de Italiaanse markt invoeren gasvoorraden aanhouden gelijk aan 10 % van de jaarlijkse levering.
- In Spanje mag de totale afhankelijkheid van gasvoorziening van een enkele externe leveringsbron de 60 % niet overschrijden en zijn gasleveranciers verplicht gasreserves voor ten minste 35 dagen aan te houden.
- In het VK zijn normen voor voorzieningszekerheid vastgesteld ten einde aan de vraag van een piekdag „1 op de 20 jaar” en een strenge winter „1 op de 50 jaar” te kunnen voldoen. Vergelijkbare normen worden in Nederland en Frankrijk en in andere lidstaten toegepast.
- Het Franse gassysteem is ook ontworpen ten einde onderbreking van de grootste bron van levering maximaal een jaar lang het hoofd te kunnen bieden (met name door middel van strategische gasvoorraden).
- In Denemarken heeft het geïntegreerde gasbedrijf zijn voorraad- en opslagcapaciteit ontworpen ten einde de gasleveringen aan klanten bij wie de leveringen niet kunnen worden onderbroken, zonder op een alternatieve brandstof om te schakelen, te kunnen continueren in het geval van een onderbreking van een van de twee off-shore gaspijpleidingen die gas naar Denemarken aanvoeren.

6. Effectieve mechanismen, die voor het aanpakken van buitengewone leveringsituaties essentieel zijn

Terwijl het erop lijkt dat een aantal lidstaten de zekerheid van de gasvoorziening baseert op een combinatie van extreme weersomstandigheden en een „n-1” beschikbaarheid van gasleveringsbronnen, d.w.z. dat een van de beschikbare leveringsbronnen is onderbroken, lijkt er een gebrek aan transparantie te zijn in het op nationaal niveau toegepaste beleid van voorzieningszekerheid, dat in veel gevallen niet voldoende goed omschreven en geformaliseerd lijkt te zijn en dat de veranderingen in de markt niet lijkt weer te geven. Het verbeteren van de coördinatie op nationaal en op EU-niveau en het verbeteren van transparantie in dit opzicht moeten derhalve een eerste prioriteit krijgen.

Ondanks de diversiteit in de leveringssituaties in de lidstaten en ten gevolge van de structuur van de gasleveringen aan de EU delen de individuele lidstaten vaak de belangrijkste voorzieningsrisico's met andere landen. Het risico van onderbreking van de gasleveringen naar Europa van een van de belangrijke leveranciers, bijvoorbeeld, zal ernstige gevolgen hebben in een aantal lidstaten. In zo'n situatie zijn alleen gecoördineerde inspanningen om een onderbreking te verhelpen toereikend. Dit geeft een gemeenschappelijke EU-dimensie aan maatregelen gericht op het voorkomen of beheersen van een ernstige gascrisis en het vereist solidariteit op EU-niveau om een negatieve invloed te minimaliseren.

Met het oog op de toegenomen marktintegratie in de interne markt voor gas en de Europese onderlinge afhankelijkheid (de „zwakste schakel” in termen van veiligheid kan van invloed zijn op de veiligheid elders in de interne markt voor gas) en ten einde een evenwichtig, transparant en samenhangend systeem van risicodeling te waarborgen, is het noodzakelijk dat adequate en effectieve Europese mechanismen voor het veiligstellen van voorzieningszekerheid, coördinatie en interventie op EU-niveau in het geval van buitengewone leveringssituaties worden vastgesteld met betrekking tot het waarborgen van de correcte werking van de interne markt.

Hierbij is het belangrijk dat rekening wordt gehouden met de diversiteit van de leveringssituaties in de lidstaten en dat de Europese gasindustrie de operationele verantwoordelijkheid behoudt voor het ten uitvoer leggen van de noodzakelijke maatregelen.

Met betrekking tot gas streeft het nieuwe gemeenschappelijke kader hetzelfde doel met het oog op de voorzieningszekerheid na als het voorstel met betrekking tot de olievoorraden. Het kader stelt dus strikte en kwantitatieve eisen voor met betrekking tot normen van voorzieningszekerheid en bepaalt de manier waarop aan deze normen moet worden voldaan. Het vraagt met name aan de lidstaten om de manier te bepalen en te publiceren waarop zij waarborgen dat aan afnemers, die niet onmiddellijk op alternatieve brandstoffen kunnen omschakelen, gedurende zestig dagen continue levering wordt gegarandeerd in het geval van een onderbreking van de grootste leverancier op de betreffende markt. Vergelijkbare bepalingen bestaan met betrekking tot extreme weersomstandigheden en een bijgevolg buitengewoon hoge vraag, die eisen dat leveringen aan deze afnemers gedurende de gehele periode van de exceptionele vraag gewaarborgd zijn.

Gezien de aanzienlijke verschillen tussen de markten voor gas en olie zijn deze maatregelen de facto gelijk aan de verplichting om minimale olievoorraden aan te houden. Het nieuwe kader overweegt in dit stadium echter geen vaststelling van de minimale gasvoorraad, zoals bij de olievoorraad, die lidstaten moeten aanhouden ten einde de voorzieningszekerheid te waarborgen. Dit komt omdat niet alle lidstaten dezelfde geologische omstandigheden voor ondergrondse opslag hebben en omdat er in een aantal landen inderdaad geen geschikte opslaglocaties bestaan. Elk land moet dus kunnen rekenen op een verschillende mix van instrumenten om de 60-dagen-verplichtingen en de hoge eisen van opslag gebaseerde vraagdekking (binnen of buiten het betreffende land), flexibele productieregelingen, pijpleidingen en andere beschikbare maatregelen te bereiken.

Bovendien, terwijl de verschillende geologische omstandigheden en de significante voordelen van opslag dichtbij de vraag (en dus het vermijden van extra kosten van opslag op afstand) betekenen dat een wettelijk bindende door de lidstaten aan een lidstaat opgelegde minimale opslageis in dit stadium niet toepasselijk is, zal en moet opslag een belangrijke rol spelen in het zekerheidsbeleid van de lidstaten. Het voorstel eist dus van alle lidstaten dat ze indicatieve kwantitatieve doelstellingen voor de toekomstige bijdrage aan opslag, waarmee ze voldoen aan de normen van voorzieningszekerheid, publiceren.

Ten slotte is het belangrijk te onderstrepen dat, met het oog op de uiteenlopende mate van beschikbaarheid van opslag in de lidstaten en daarom het belang van het waarborgen van gemeenschappelijke, grensoverschrijdende solidariteit en samenwerking, niet-discriminerende toegang tot beschikbare ondergrondse opslagcapaciteit, zoals benadrukt in het voorstel van de Commissie van maart 2001 voor een richtlijn tot wijziging van de richtlijnen 96/92/EG en 98/30/EG betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markt voor elektriciteit en aardgas, essentieel is.

Meer algemeen is het absoluut essentieel dat het beleid van voorzieningszekerheid dat door de lidstaten moet worden vastgesteld en ten uitvoer gelegd, verenigbaar is met en bijdraagt tot de voltooiing van een volledig werkende interne markt voor gas. Het is met name belangrijk dat het beleid van voorzieningszekerheid ten uitvoer wordt gelegd op een niet-discriminerende manier en de toegang van nieuwe deelnemers tot de markt daardoor op geen enkele manier belemmerd wordt.

7. Technische kennis ter ondersteuning van de tenuitvoerlegging van de maatregelen

De totstandbrenging van de interne markt voor energie gaat geleidelijk en is zeer complex met name met betrekking tot de tenuitvoerlegging van technische voorschriften. Het is daarom belangrijk te waarborgen dat het nieuwe wetgevende kader op een doeltreffende, efficiënte, niet-discriminerende en homogene manier door alle spelers op de markt wordt toegepast onder voorwaarden die de concurrentiepositie van de bedrijven waarborgen.

De verschillende fasen van de ontwikkeling van de interne markt voor gas en elektriciteit moeten derhalve vergezeld gaan van maatregelen die het met name mogelijk maken om nationale regelgevende autoriteiten, lidstaten, marktexploitanten en de Commissie in de context van technische werkgroepen bijeen te krijgen. Deze vergaderingen van de werkgroepen moeten de meest geschikte maatregelen onderzoeken die moeten worden genomen om de opening van de markten voor gas en elektriciteit ten uitvoer te leggen en moeten regelmatig technische aanbevelingen aan de Commissie doen.

Het nieuwe kader van de Gemeenschap, dat tot stand zal worden gebracht ten einde de zekerheid van de gasvoorziening in de context van de interne markt voor energie te verhogen, zal eveneens complexe en technische taken vereisen die ter hand genomen en uitgevoerd moeten worden. Deze hebben met name betrekking op het controleren van de ontwikkeling van interne markten en op het bepalen van de impact ervan op veiligheid en voorzieningszekerheid. De doeltreffendheid van de aanwezige maatregelen moet voortdurend worden beoordeeld. In dit opzicht moeten de maatregelen gericht op het waarborgen van de zekerheid van de gasvoorziening met inbegrip van door de lidstaten aangehouden gasvoorraden worden gecontroleerd. Om deze taken te kunnen uitvoeren zijn objectieve, betrouwbare en vergelijkbare gegevens nodig.

In het geval van een energiecrisis kan de Europese Commissie aanbevelingen doen voor geschikte maatregelen die de lidstaten moeten nemen of, bij besluit, van de lidstaten eisen dat ze specifieke maatregelen nemen. De resultaten van deze maatregelen moeten geëvalueerd worden.

Daarom lijkt het van wezenlijk belang te zijn om binnen de Diensten van de Commissie een Europees Waarnemingssysteem voor de bevoorrading met koolwaterstoffen op te richten, waarmee de noodzakelijke kennis zal worden vergaard zodat kan worden gereageerd op de uiterst technische vraagstukken die deze taken met zich meebrengen. Het zal onder de bescherming van de Commissie de technische en wetenschappelijke steun en een hoog kennisniveau leveren en zodoende kunnen helpen bij de correcte toepassing van de wetgeving van de Gemeenschap op het gebied van de gasvoorziening.

Het Europees Waarnemingssysteem zal worden geleid door de Commissie die vertegenwoordigers van de lidstaten en vertegenwoordigers van de betrokken sectoren voor de vergaderingen moet uitnodigen.

8. Conclusies

Op basis van het bovenstaande kan geconcludeerd worden dat het strategisch belang voor de Europese Unie van de zekerheid van de gasvoorziening niet zal afnemen. Integendeel. Met het oog op de vooruitzichten inzake vraag en aanbod van gas voor de EU en met het oog op de snelle continue veranderingen die zullen plaatsvinden wanneer de interne markt voor gas zal zijn voltooid bestaat er een behoefte aan een gecoördineerde actie waardoor zal worden gewaarborgd dat de zekerheid van de gasvoorziening veiliggesteld is, terwijl hiermee tevens andere acties kunnen worden aangevuld die met het oog op de voltooiing van de interne markt voor energie in de EU zijn ondernomen. Een beleid van voorzieningszekerheid in een concurrerende markt moet worden gebaseerd op een duidelijk omschreven en niet-discriminerend beleid en operationele verantwoordelijkheden. Geschikte controle- en vrijwaringmechanismen alsmede adequate maatregelen voor noodsituaties moeten ten uitvoer worden gelegd en op nationaal en gemeenschappelijk niveau worden gecontroleerd.

De Commissie dient derhalve het volgende voorstel in voor een richtlijn betreffende maatregelen tot het waarborgen van de zekerheid van de gasvoorziening in de Europese Unie. Deze maatregelen zullen de correcte werking van de interne markt voor gas in de EU waarborgen door het veilig stellen van de zekerheid van de gasvoorziening in een concurrerend markt kader. In het geval van een crisis zullen ze de noodzakelijke solidariteit en gemeenschappelijke actie van de Gemeenschap waarborgen zodat doeltreffend kan worden gereageerd op onzekerheden in de energiemarkt en in deze context de correcte werking van de interne markt kan worden bevorderd. Artikel 95 van het Verdrag vertegenwoordigt derhalve de geschikte wettelijke basis voor het voorstel voor een richtlijn.

HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD VAN DE EUROPESE UNIE,

Gelet op het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap, en met name op artikel 95,

Gezien het voorstel van de Commissie,

Gezien het advies van het Economisch en Sociaal Comité,

Gezien het advies van het Comité van de Regio's,

Volgens de procedure van artikel 251 van het Verdrag

Overwegende hetgeen volgt:

- (1) Richtlijn 98/30/EG van het Europees Parlement en de Raad van 22 juni 1998 betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markt voor aardgas⁽¹⁾ heeft in belangrijke mate bijgedragen tot de totstandbrenging van de interne markt voor gas. Richtlijn 98/30/EG biedt de lidstaten de mogelijkheid aardgasbedrijven openbare dienstverplichtingen, onder andere met betrekking tot de zekerheid van de voorziening, op te leggen;
- (2) De Europese Raad in Barcelona bereikte overeenstemming over een snelle aanneming van de hangende voorstellen voor de voltooiing van de interne markt voor gas en elektriciteit. De voltooiing van de interne markt voor gas zal het marktkader significant wijzigen en moet worden aangevuld met gemeenschappelijke regels met betrekking tot de voorzieningszekerheid en het in dit opzicht vereiste geschikte beleid;
- (3) Het waarborgen van een hoog niveau van voorzieningszekerheid is derhalve een belangrijke voorwaarde voor de succesvolle werking van de interne markt voor gas. Ten einde de interne markt voor gas te voltooien en zo alle deelnemers een gelijke behandeling te garanderen is daarom een minimale gemeenschappelijke aanpak ten aanzien van de voorzieningszekerheid in de gehele Gemeenschap noodzakelijk om marktverstoringen te voorkomen;
- (4) Gas wordt een steeds belangrijker element in de energievoorziening van de EU. Met betrekking tot de toegenomen betekenis van gas krijgt het waarborgen van de correcte werking van de interne markt door het veilig stellen van de zekerheid van de gasvoorziening ook een hoger strategisch belang;
- (5) Een concurrerende interne markt voor gas in de EU vereist een transparant en niet-discriminerend beleid van voorzieningszekerheid dat verenigbaar is met de eisen van deze markt. Een duidelijke afbakening van de rol en de verantwoordelijkheden van alle spelers op de markt is bijgevolg van cruciaal belang voor de instandhouding van een goed functionerende markt en de zekerheid van de olie- en gasvoorziening, en om tevens te voorkomen dat belemmeringen worden opgeworpen voor nieuwe spelers op de markt of dat bedrijven met een klein marktaandeel aanzienlijke moeilijkheden ondervinden;
- (6) Zoals aangegeven in het Groenboek „Op weg naar een Europese strategie voor een continue energievoorziening” wordt de Europese Unie naar verwachting op langere termijn in toenemende mate afhankelijk van de invoer van gas van leveringsbronnen van buiten de EU;
- (7) Ten einde aan de groeiende vraag naar gas te voldoen en de gasvoorziening te diversifiëren, hetgeen voorwaarde is voor een concurrerende interne markt voor gas, moet de EU in de komende decennia belangrijke additionele hoeveelheden gas aankopen die grotendeels afkomstig zullen zijn van ver verwijderde bronnen en die over grote afstanden moeten worden vervoerd;
- (8) De Europese Unie heeft met de landen die gas leveren en doorvoeren een sterk gemeenschappelijk belang om continue investeringen in de infrastructuur van de gasvoorziening te garanderen;
- (9) Contracten met een lange looptijd hebben een zeer belangrijke rol gespeeld bij de veiligstelling van de gasvoorziening van de Gemeenschap en zullen deze rol blijven spelen. Het huidige volume aan langlopende contracten is meer dan bevredigend op communautair niveau, en aangenomen wordt dat dergelijke contracten een aanzienlijke bijdrage zullen blijven leveren aan de totale gasvoorziening, aangezien de gasbedrijven doorgaan met het opnemen van dit soort contracten in hun portefeuille, maar het verdient wel aanbeveling wat dit betreft voor een vangnet te zorgen;
- (10) Het is van groot belang dat de voorziening met vloeibaar gas voldoende wordt ontwikkeld om de interne gasmarkt in staat te stellen correct en op concurrerende basis te functioneren. Op dat gebied zijn grote vorderingen gemaakt door de ontwikkeling van handelplatforms voor vloeibaar gas en door het opzetten van gasafzetprogramma's op nationaal niveau. Deze tendens zal naar verwachting doorzetten. Wel verdient het aanbeveling wat dit betreft voor een vangnet te zorgen;
- (11) Het is belangrijk dat lidstaten een ondubbelzinnig kader scheppen dat de voorzieningszekerheid bevordert en tot investeringen in de infrastructuur voor de gasvoorziening leidt. Het is van belang erop toe te zien dat geschikte maatregelen worden genomen om regelgevende en fiscale kaders voor exploratie en productie, opslag en transport van aardgas te waarborgen die geschikte stimulerende maatregelen voor investeringen leveren;

⁽¹⁾ PB L 204 van 21.7.1998, blz. 1.

- (12) Binnenlandse gasreserves en maatregelen om de beschikbaarheid daarvan te verhogen op een niet-discriminerende manier die verenigbaar is met de eisen van een concurrerende interne markt voor aardgas en concurrentieregels, dragen bij tot het verhogen van het niveau van voorzieningszekerheid in de interne markt voor gas;
- (13) In het belang van een goede werking van de interne markt voor gas waarin zekerheid van de gasvoorziening zeer belangrijk is, moet het evenwicht tussen vraag en aanbod in individuele lidstaten gecontroleerd worden en moeten geschikte maatregelen worden genomen wanneer de voorzieningszekerheid op communautair niveau in gevaar komt;
- (14) Voor de goede werking van de interne markt voor gas en de voorzieningszekerheid is solidariteit tussen de lidstaten in noodsituaties van essentieel belang;
- (15) Het is inherent aan de oprichting en ontwikkeling van een interne markt voor aardgas dat lidstaten met betrekking tot kwesties van voorzieningszekerheid onderling steeds meer afhankelijk worden. Ten gevolge hiervan kan het verzuim om geschikte maatregelen in een lidstaat aan te nemen ernstige gevolgen hebben voor de werking van de interne markt in de hele Gemeenschap. Ten einde de correcte werking van de interne markt te waarborgen, is het daarom van essentieel belang dat er een minimaal niveau van harmonisering met betrekking tot het beleid van zekerheid van de gasvoorziening in elke lidstaat wordt vastgesteld;
- (16) In het geval van buitengewone situaties in de gasvoorziening zal de Commissie geschikte maatregelen nemen evenredig aan de ernst van de leveringssituatie om te waarborgen dat de noodzakelijke maatregelen tot het leveren van specifieke steun aan die lidstaten die in het bijzonder getroffen worden door de onderbreking van de gasvoorziening ten uitvoer worden gelegd, teneinde zoveel mogelijk te waarborgen dat de interne markt voor gas blijft functioneren;
- (17) Met het oog op het assisteren bij het voorbereiden en ten uitvoerleggen van communautaire wetgeving op het gebied van veiligheid en zekerheid van de gasvoorziening, het bewaken van de toepassing ervan en het assisteren bij de beoordeling van de doeltreffendheid van de van kracht zijnde maatregelen alsmede op een betere controle op de ontwikkeling van de zekerheid van de gasvoorziening moet binnen de diensten van de Commissie een Europees Waarnemingsstelsel voor de bevoorrading met koolwaterstoffen worden opgericht;
- (18) De noodzakelijke maatregelen moeten worden aangenomen voor de tenuitvoerlegging van deze richtlijn in

overeenstemming met het Besluit 1999/468/EG van de Raad van 28 juni 1999 tot vaststelling van de voorwaarden voor de uitoefening van de aan de Commissie verleende uitvoeringsbevoegdheden ⁽¹⁾;

- (19) Overeenkomstig het subsidiariteits- en proportionaliteitsbeginsel zoals uiteengezet in artikel 5 van het Verdrag kunnen de doelstellingen van de voorgestelde maatregel, namelijk de totstandbrenging van een volledig operationele interne markt voor gas gebaseerd op eerlijke mededinging en zekerheid van de gasvoorziening, niet voldoende door de lidstaten worden bereikt en kunnen derhalve, uit hoofde van de omvang en de effecten van de maatregel, beter door de Gemeenschap worden geregeld. Deze richtlijn is beperkt tot het minimaal vereiste om deze doelstellingen te bereiken en gaat niet verder dan wat voor dat doel noodzakelijk is.

HEBLEN DE VOLGENDE RICHTLIJN VASTGESTELD:

Artikel 1

Deze richtlijn stelt maatregelen vast gericht op het waarborgen van de correcte werking van de interne markt voor gas van de EU door het veilig stellen van de zekerheid van de gasvoorziening in de EU. De richtlijn stelt een kader vast, waarbinnen lidstaten een algemeen, transparant en niet-discriminerend beleid op het gebied van de voorzieningszekerheid moeten omschrijven dat verenigbaar is met de eisen van een concurrerende interne markt voor gas in de EU; de algemene taken en verantwoordelijkheden van de verschillende marktspelers verduidelijken en specifieke niet-discriminerende procedures voor het veilig stellen van de zekerheid van de gasvoorziening ten uitvoerleggen.

Artikel 2

Voor de toepassing van deze richtlijn wordt verstaan onder:

1. „bron van gaslevering”: gaslevering afkomstig uit een enkel gasleverend land;
2. „gasleveringscontracten met een lange looptijd”: een gasleveringscontract met een looptijd van meer dan een jaar;
3. „nieuwe spelers op de markt”: ondernemingen die nog niet actief zijn in de lidstaat met betrekking tot gaslevering, of die op de markt komen binnen 5 jaar na het van kracht worden van deze richtlijn en die een klein marktaandeel hebben;
4. „klein marktaandeel”: een marktaandeel van minder dan 10 % van de nationale markt voor gas.

⁽¹⁾ PB L 184 van 17.7.1999, blz. 23.

Artikel 3

1. De lidstaten nemen de nodige maatregelen om het algemene beleid voor voorzieningszekerheid te definiëren dat noodzakelijk is en een wezenlijk deel uitmaakt van de concurrerende interne markt voor gas. Dit kan omvatten het duidelijk maken van de algemene taken en verantwoordelijkheden van de verschillende partijen op de markt bij het voldoen aan de normen van voorzieningszekerheid.

2. De maatregelen en de normen waarmee de bevoorrading wordt gewaarborgd in de context van de interne markt voor gas zullen in overeenstemming met lid 3 van dit artikel en met artikel 4 worden ontwikkeld. Met deze maatregelen en normen zal de voltooiing van de interne markt voor gas worden aangevuld; deze zullen op een niet-discriminerende en transparante manier ten uitvoer worden gelegd en worden gepubliceerd.

3. Bij het ontwikkelen van de maatregelen en normen zoals omschreven in lid 1 zullen de lidstaten in ieder geval rekening houden met:

- a) het belang om onder strenge voorwaarden een continue gasvoorziening te waarborgen, met name aan huishoudelijke afnemers zonder alternatieve brandstofkeuze;
- b) de behoefte adequate niveaus van gasopslag of alternatieve reservebrandstoffen te waarborgen;
- c) de behoefte leveringen te spreiden en een redelijk evenwicht tussen de verschillende bronnen van gasvoorziening te waarborgen;
- d) de noodzaak stimulerende maatregelen te creëren voor nieuwe gasleveringen uit binnen- en buitenlandse bronnen naar de Europese interne markt voor gas;
- e) het risico van ernstige systeemuitval of onderbreking van de grootste leveringsbron en de kosten om deze onderbreking van de levering op te heffen;
- f) de interne markt en de mogelijkheden van grensoverschrijdende samenwerking met betrekking tot de zekerheid van de gasvoorziening.

4. Bij het ontwikkelen van de in lid 1 genoemde maatregelen en normen moeten de lidstaten rekening houden met de noodzaak om hoge normen voor zekerheid van de gasvoorziening voor elektriciteitsopwekking vast te stellen, met name gezien de mate waarin de leveringen aan bepaalde afnemers kunnen worden onderbroken en de alternatieve reservecapaciteiten in deze sector.

5. Het op voorzieningszekerheid gerichte beleid moet verenigbaar zijn met en bijdragen tot de voltooiing van een volledig operationele interne markt voor gas. Het desbetreffende beleid moet op een niet-discriminerende manier ten uitvoer

worden gelegd en mag de toegang van nieuwe deelnemers tot de markt op geen enkele manier belemmeren.

6. Om te voorkomen dat door de lidstaten vastgestelde criteria van voorzieningszekerheid leiden tot een aanzienlijke beperking van de concurrentie of belemmering van de markttoegang verlenen de lidstaten bedrijven met een klein marktaandeel en nieuwe spelers op de markt vrijstelling van krachtens de artikelen 3 en 4 van deze richtlijn opgelegde verplichtingen.

Wanneer de lidstaten van oordeel zijn dat het opleggen van krachtens de artikelen 3 en 4 van deze richtlijn vastgestelde verplichtingen niet zou leiden tot een aanzienlijke beperking van de concurrentie of tot belemmering van de markttoegang kunnen zij de Commissie toestemming vragen om deze vrijstelling op te heffen. De Commissie neemt een besluit over dit verzoek overeenkomstig artikel 9, lid 2, van deze richtlijn.

Artikel 4

1. Ten einde het beleid van voorzieningszekerheid ten uitvoer te leggen en de in artikel 3 genoemde normen te bereiken, moeten de lidstaten de nodige maatregelen nemen om ervoor te zorgen dat de voorzieningszekerheid ten aanzien van afnemers waaraan de leveringen niet kunnen worden onderbroken omdat deze geen mogelijkheden hebben om op een andere brandstof over te schakelen, bij een onderbreking van de belangrijkste bron van gasvoorziening gedurende zestig dagen bij gemiddelde weersomstandigheden gehandhaafd kan blijven.

2. De lidstaten nemen de nodige maatregelen om ervoor te zorgen dat de voorzieningszekerheid voor afnemers waaraan de leveringen niet kunnen worden onderbroken omdat deze geen mogelijkheden hebben om op een andere brandstof over te schakelen, in het geval van extreem koude temperaturen gedurende een periode van drie dagen, hetgeen volgens de statistieken een keer in de twintig jaar voorkomt, gehandhaafd kan blijven.

3. De lidstaten nemen de nodige maatregelen om ervoor te zorgen dat de voorzieningszekerheid voor afnemers waaraan de leveringen niet kunnen worden onderbroken omdat deze geen mogelijkheden hebben om op een andere brandstof over te schakelen, in het geval van een koude winter, die volgens de statistieken een keer in de vijftig jaar voorkomt, gehandhaafd kan blijven.

4. Om deze normen van voorzieningszekerheid te bereiken mogen de lidstaten een combinatie van minstens de volgende instrumenten gebruiken:

- a) afnemers aan wie de leveringen kunnen worden onderbroken
- b) gasopslag
- c) flexibiliteit wat de levering betreft
- d) potmarkten

5. De lidstaten nemen de nodige maatregelen om ervoor te zorgen dat er door de opslag van gas, binnen of buiten het grondgebied van de lidstaat, in samenhang met de geologische en economische mogelijkheden voor opslag in elke lidstaat een bijdrage wordt geleverd aan het bereiken van de in dit artikel genoemde minimumnormen voor de voorzieningszekerheid.

In dit opzicht moeten de lidstaten in eerste instantie niet later dan een jaar na de inwerkingtreding van deze richtlijn en daarna om de twee jaar een verslag opstellen en publiceren dat nationale indicatieve doelstellingen bepaalt voor de toekomstige bijdrage van de opslag, binnen of buiten het grondgebied van de lidstaat, aan de voorzieningszekerheid in termen van de nuttige omvang van de gasopslag en de opnamecapaciteit en het percentage dat de opslagcapaciteit vertegenwoordigt ten opzichte van het gasverbruik voor de komende tien jaar. De doelstellingen worden vastgesteld overeenkomstig het formulier in de bijlage bij deze richtlijn.

6. De in dit artikel beschreven criteria voor voorzieningszekerheid moeten door de lidstaten worden vastgesteld op een manier die verenigbaar is met de doelstellingen van de interne markt voor gas met inbegrip van de harmonisering van de maatregelen die deze criteria ten uitvoer leggen, voorzover dit economisch en technisch mogelijk en toepasselijk is. Met name moet bij de minimale opslagdoelstellingen die aan ondernemingen worden opgelegd rekening worden gehouden met de beschikbaarheid van een niet-discriminerende toegang tot opslag en de voorwaarden waarop deze toegang wordt verleend door de bedrijven die opslaginstallaties beheren.

7. Bij de toepassing van normen van voorzieningszekerheid en het opleggen van verplichtingen aan een in een andere lidstaat gevestigde en geregistreerde marktdeelnemer houden de lidstaten naar behoren rekening met maatregelen die reeds door die marktdeelnemer zijn genomen om te voldoen aan criteria van voorzieningszekerheid in die lidstaat.

Artikel 5

1. In het door de lidstaten overeenkomstig artikel [4a] van richtlijn .../EC [voorgestelde nieuwe richtlijn tot wijziging van richtlijn 96/92/EG en 98/30/EG betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markt voor elektriciteit en aardgas] gepubliceerde verslag moeten de lidstaten met name over het volgende rapporteren:

a) het concurrentie-effect van de krachtens de artikelen 3 en 4 van deze richtlijn getroffen maatregelen op bedrijven met een klein marktaandeel of nieuwe spelers op de markt, en in het bijzonder de doeltreffendheid van de door de lidstaten krachtens artikel 3, lid 6, getroffen maatregelen om een eventuele beperking van de concurrentie of belemmering

van de markttoegang voor dergelijke bedrijven die het gevolg is van eerstgenoemde maatregelen weg te nemen;

- b) het evenwicht in vraag en aanbod op hun grondgebied;
- c) het niveau van de verwachte toekomstige vraag en beschikbare leveringen;
- d) de voorziene additionele capaciteit, gepland of in aanbouw;
- e) de aanwezige nood- en rampenplannen waarmee een plotselinge crisis in de markt kan worden opgevangen;
- f) de niveaus van de voorraden en de genomen en te nemen maatregelen om de indicatieve opslagdoelstellingen te bereiken en
- g) het aantal contracten met een lange looptijd dat door op hun grondgebied gevestigde en geregistreerde bedrijven is gesloten.

Bovendien moeten de lidstaten controleren dat geschikte maatregelen worden genomen ter waarborging van regelgevende en fiscale kaders voor exploratie en productie, opslag, LNG en transport van aardgas die geschikte stimulerende maatregelen voor nieuwe investeringen leveren.

2. In het door de Commissie overeenkomstig artikel [28] van Richtlijn .../EC [voorgestelde nieuwe richtlijn tot wijziging van richtlijn 96/92/EG en 98/30/EG betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markt voor elektriciteit en aardgas] gepubliceerde verslag onderzoekt de Commissie

- a) kwesties met betrekking tot de voorzieningszekerheid in de Gemeenschap en met name het bestaande en geplande evenwicht tussen vraag en aanbod met inbegrip van de geschiktheid van stimulerende maatregelen voor investeringen in nieuwe infrastructuur voor de gasvoorziening;
- b) het toepassingsgebied voor harmonisering van maatregelen inzake voorzieningszekerheid die gericht zijn op een betere werking van de interne markt voor gas in de EU;
- c) de situatie betreffende voorraadniveaus in verhouding tot de indicatieve opslagdoelstellingen;
- d) het niveau van op langetermijncontracten voor gas en de consequenties van dit niveau in de praktijk voor het waarborgen van adequate niveaus van nieuwe gasleveringen voor de Europese Unie in de toekomst.

Eventueel bevat dit verslag een aantal aanbevelingen.

Artikel 6

1. Ten einde de zekerheid van de gasvoorziening in de Gemeenschap op de lange termijn en de geleidelijke ontwikkeling van een meer liquide interne markt voor gas te waarborgen zal de Commissie de stand van nieuwe gasleveringscontracten met een lange looptijd met niet-EU-landen alsmede het bestaan van adequate leveringen van vloeibaar gas en transparante gasprijzen binnen de Gemeenschap controleren ter ondersteuning van stabiele gasleveringen op de lange termijn. De Commissie kan aanbevelingen doen over geschikte door de lidstaten in dit verband te nemen maatregelen. Deze aanbevelingen mogen alleen betrekking hebben op een tekort aan dergelijke contracten op communautair niveau. De lidstaten stellen de Commissie in kennis van de manier waarop de aanbevelingen ten uitvoer worden gelegd. Wanneer zij dergelijke aanbevelingen doet bevestigt de Commissie bijzondere aandacht aan het effect dat de desbetreffende maatregelen kunnen hebben op ondernemingen met een klein marktaandeel en nieuwe spelers op de markt.

2. Wanneer de door de lidstaten met betrekking tot de in lid 1 genoemde aanbevelingen genomen maatregelen onvoldoende zijn voor de zekerheid van de gasvoorziening op lange termijn, kan de Commissie, bij besluit, in overeenstemming met de in artikel 9, lid 3, bepaalde procedure, van de betrokken lidstaten eisen dat ze gespecificeerde maatregelen nemen om ervoor te zorgen dat een passend minimumdeel van de nieuwe gasleveringen uit niet-EU-landen gedurende vijf jaar na de inwerkingtreding van deze richtlijn is gebaseerd op langetermijncontracten en dat geschikte leveringen van vloeibaar gas en transparante gasprijzen in de Gemeenschap beschikbaar zijn om stabiele gasleveringen op lange termijn te ondersteunen. Wanneer zij dergelijke besluiten neemt bevestigt de Commissie bijzondere aandacht aan het effect dat de desbetreffende maatregelen kunnen hebben op ondernemingen met een klein marktaandeel en nieuwe spelers op de markt.

3. De Commissie legt binnen vijf jaar na de inwerkingtreding van deze richtlijn een evaluatieverslag voor aan het Europees Parlement en de Raad over de met de toepassing van dit artikel opgedane ervaringen, zodat het Europees Parlement en de Raad te zijner tijd kunnen beoordelen of dit artikel moet worden aangepast.

Artikel 7

Met het oog op het verhogen van de liquiditeit van aardgas moeten de lidstaten geschikte maatregelen nemen om niet-discriminerende toestemmingsprocedures voor het bouwen van opslag- en LNG-installaties te waarborgen en alle belemmeringen voor de bouw van deze installaties weg te nemen. Deze procedures zijn in dezelfde mate van toepassing op aardgasbedrijven uit de EU en op gasleveranciers van buiten de EU.

Artikel 8

1. De Commissie kan, in overeenstemming met de in artikel 9, lid 2, bepaalde procedure, in het geval van buitengewone situaties bij de gasvoorziening met inbegrip van een ernstige onderbreking van de gasvoorziening van een van de belang-

rijkste gasleveranciers van de Europese Unie, aanbevelingen doen aan de lidstaten om de nodige maatregelen te nemen voor het verlenen van specifieke bijstand aan die lidstaten die in het bijzonder door de onderbreking van de gasleveringen worden getroffen. Deze maatregelen kunnen het volgende omvatten, maar zijn daartoe niet beperkt:

- a) het vrijgeven van gasvoorraden;
- b) de levering van pijpleidingcapaciteit waarmee gasleveringen vanuit andere gebieden naar de getroffen gebieden mogelijk worden;
- c) het onderbreken van de levering aan afnemers die daarvoor in aanmerking komen om zodoende een herverdeling van gas en flexibiliteit van het systeem mogelijk te maken.

2. De lidstaten stellen de Commissie in kennis van de tenuitvoerlegging van de aanbevelingen.

3. Wanneer de door de lidstaten genomen maatregelen in het licht van de marktontwikkelingen ontoereikend zijn en/of wanneer de economische gevolgen van de uitzonderlijke situatie met betrekking tot de gasvoorziening buitengewoon ernstig worden, kan de Commissie, in overeenstemming met de in artikel 9, lid 3, bepaalde procedure, bij besluit van de lidstaten eisen dat ze gespecificeerde maatregelen nemen om de noodzakelijke bijstand te verlenen aan de lidstaten die in het bijzonder door de onderbreking van de gasvoorziening worden getroffen. Deze maatregelen kunnen de in lid 1, onder a), b) en c) genoemde maatregelen omvatten, maar zijn daartoe niet beperkt.

4. De overeenkomstig lid 1 door de lidstaten te formuleren aanbevelingen en te nemen besluiten moeten de concurrentie zo min mogelijk beperken. De Commissie ziet erop toe dat dit beginsel wordt geëerbiedigd zolang de maatregelen ten uitvoer worden gelegd.

Artikel 9

1. De Commissie wordt bijgestaan door een comité van vertegenwoordigers van de lidstaten dat wordt voorgezeten door een vertegenwoordiger van de Commissie.

2. In de gevallen waarin naar dit lid wordt verwezen, zijn de artikelen 3 en 7 van Besluit 1999/468/EG van de Raad van toepassing met betrekking tot de bepalingen van artikel 8 van dat Besluit van de Raad.

3. In de gevallen waarin naar dit lid wordt verwezen, zijn de artikelen 5 en 7 van Besluit 1999/468/EG van de Raad van toepassing met betrekking tot de bepalingen van artikel 8 van dat Besluit van de Raad.

De in artikel 5, lid 6, van Besluit 1999/468/EG van de Raad voorziene termijn bedraagt een week.

4. Het comité stelt zijn eigen interne regels vast.

Artikel 10

1. Niet later dan 1 januari 2004 zal de Commissie de nodige regelingen treffen om een Europees Waarnemingssysteem voor de voorziening met koolwaterstoffen op te zetten dat de Commissie bijstaat in het voorbereiden en ten uitvoer leggen van gemeenschappelijke wetgeving op het gebied van de gasvoorziening, dat de toepassing ervan controleert en bijstaat in het evalueren van de doeltreffendheid van de van kracht zijnde maatregelen en hun effecten op de werking van de interne markt voor aardgas. De Commissie ziet erop toe dat er adequate middelen beschikbaar werden gesteld om een doeltreffende controle van de in de onderhavige richtlijn genoemde maatregelen mogelijk te maken.

2. Het Europees Waarnemingssysteem voor de voorziening met koolwaterstoffen zal worden geleid door de Commissie die vertegenwoordigers van de lidstaten en vertegenwoordigers van de betrokken sectoren voor de vergaderingen moet uitnodigen. Het doel van het Europees Waarnemingssysteem is om aan de Commissie technische steun te geven bij de formulering en evaluatie van de maatregelen die in verband met de toepassing van de onderhavige richtlijn zijn genomen en draagt bij tot een beter begrip van de ontwikkeling van de interne markt en de internationale markt voor gas en van de factoren die deze markten sturen.

3. Het Europees Waarnemingssysteem voor de voorziening met koolwaterstoffen voert met betrekking tot de bevoorrading met aardgas de volgende technische taken uit:

- a) controleren van de werking van de interne markt en de internationale gasmarkt;
- b) bijdragen tot de tenuitvoerlegging van een materieel monitoring-systeem van de interne en externe infrastructuur van gas naar de Europese Unie die bijdragen tot de zekerheid van de gasvoorziening;
- c) controleren van de gasvoorziening en de procedures die het waarborgen van de zekerheid van de gasvoorziening in noodgevallen ten doel hebben;
- d) controleren van het niveau van de strategische gasvoorraden en van de procedures voor het gebruik ervan alsmede van de toegepaste procedures betreffende toegang tot opslag, met inbegrip van bepaalde aspecten van marktdominantie in verhouding tot de toegang tot opslag;

- e) tot stand brengen van een basis van objectieve, betrouwbare en vergelijkbare gegevens als grondslag voor het vervullen van zijn taken.

Artikel 11

De Commissie zal de manier waarop de lidstaten deze richtlijn ten uitvoer leggen nauwgezet in de gaten houden en met name toezien op de verenigbaarheid van de genomen maatregelen met betrekking tot artikel 4 en de invloed ervan op de interne markt voor gas en de ontwikkeling van de concurrentie in de Europese Unie. De Commissie zal er tevens op toezien dat toegang van derde partijen tot opslag op niet-discriminerende voorwaarden is gegarandeerd. In het licht van de resultaten van deze controles zal de Commissie, indien nodig, niet later dan 1 januari 2004 voorstellen doen met betrekking tot verdere maatregelen om effectieve toegang tot opslag te waarborgen.

Eventueel zal de Commissie aanbevelingen of geschikte voorstellen doen.

Artikel 12

De lidstaten doen de nodige wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen in werking treden om uiterlijk op 1 januari 2004 aan deze richtlijn te voldoen. Zij stellen de Commissie daarvan onverwijld in kennis.

Wanneer de lidstaten deze bepalingen vaststellen, wordt in die bepalingen naar deze richtlijn verwezen of wordt hiernaar verwezen bij de officiële bekendmaking van die bepalingen. De regels voor deze verwijzing worden vastgesteld door de lidstaten.

Artikel 13

Deze richtlijn treedt in werking op de twintigste dag volgende op die van haar bekendmaking in het *Publicatieblad van de Europese Gemeenschappen*.

Artikel 14

Deze richtlijn is gericht tot de lidstaten.

BIJLAGE

Opslagcapaciteit in de EU — nationale indicatieve doelstellingen

De onderstaande tabel geeft een overzicht van de gasopslagcapaciteit in absolute en relatieve termen in verhouding tot het verbruik.

Opslagcapaciteit op 1 januari 2001

	Exploitatieomvang (in miljard m ³)	In % van de vraag in 2000	Afnamecapaciteit (in miljoen m ³ /dag)	Doelstelling voor 2010 — Opslag (in miljoen m ³)	Doelstelling voor 2010 — in %	Doelstelling voor 2010 — Afnamecapaciteit (in miljoen m ³ /dag)
Oostenrijk	2,295	31,6	24			
België	0,675	4,2	19			
Denemarken	0,810	17,6	25			
Frankrijk	11,1	26,2	180			
Finland	0,0	0,0	0			
Duitsland	18,556	22,3	425			
Griekenland	0,075	3,8	5			
Ierland	0,0	0,0	0			
Italië	15,1	22,0	265			
Luxemburg	0,0	0,0	0			
Nederland	2,5	6,1	145			
Portugal	0,0	0,0	0			
Spanje	1,0	5,5	8			
Zweden	0,0	0,0	0			
VK	3,577	3,7	137			
EU-15	55,688	14,2	1 233			